

EDİTÖRDEN / EDITORIAL

Değerli KADER okurları,

İslam medeniyetinin temel karakterinin; politik, sosyal, entelektüel ve kurumsal yapısının farklı düşüncelerle buluşmasından sonra, Orta Çağlarda belirlendiğini söyleyebiliriz. Bu dönemde gelişen formuyla İslam medeniyeti, karşısına çıkan zaman ve coğrafya alanlarının ürkütücü derinliğine meydan okuyan, kimi zaman onlarla barışan kimi zaman çatışarak gelişen bir medeniyettir. Her çatışma aynı zamanda bir güç denemesidir. İslam medeniyetini güçlü kılan, mevcut kültürler içinde erimeden, her karşılaşmadan beslenerek ve gelişerek çıkmış olmasıdır. İslam düşüncesinin ana damarının kendi dışındaki bilgi hazinelerini ‘hikmet’ şeması içine oturtarak içselleştirmesi ve ‘kanıt’a dayandırması bu gücün ana dinamosu olmuştur.

Kur’an’ın işlevsel aklı iki sonuç üretir: Hikmet ve kanıt.

Hikmet, aklın verdiği hükümde ‘isabet etmesi’, ‘doğru yargıda bulunması’dır. Başka bir ifadeyle, hakikat sorgulamasında, arayışını en makul olana sabitlemesidir. *Ha-ke-me* fiilinin ‘tutmak, kontrol altına almak’ anlamı kendini burada da göstermektedir. Zihin, birçok ihtimali içinde barındıran hakikat sorgulamasının sonunda bir hüküm sabitlemesi yapmakta ve buna ‘hikmet’ adını vermektedir. Hikmet, başka bir yönüyle de dışa açıklık demektir. Müslüman âlimler, İslam dünyasının dışında kalan düşünce ürünlerini hikmet şemasına dâhil ederek alabilmişlerdir. Farklı kültür ve düşünce evrenleri arasındaki kesişmeler/karşılaşmalar ve bunun yarattığı çapraz döllemeler, hakikate ilişkin yargılardaki miyopluğu önlemede hayati rol oynar. En büyük ve en kalıcı hakikati mekânsızlaştırarak ve yönsüzleştirerek bize anlatan Kur’an, aslında hakikat arayışındaki küllî kavrayışa da kılavuzluk etmektedir:

“Doğu da Batı da Allah’ındır; nereye yönelirseniz yönelin, Allah’ın varlığı oradadır.”
(Bakara 2/115)

Kanıt ise, inancın mutlaka delile dayandırılmasını talep eden bir ‘inanç ahlâkı’ öngörür. İnancı fideizmin ötesine taşıyarak, tartışmalarda kanıtın yol göstericiliğini önceler ve teolojiyi farklı imanların kör döğüşü alanı olmaktan çıkarmayı hedefler. Zira ancak kanıtla (*bürhân/hüccet*) hak batıldan ayırt edilebilir hale gelir. Bu durumda, bir şey kanıtla ispatlanana kadar ‘itiraz edilebilir’ görülmelidir. Bir şey kanıtla yanlışlanana kadar da ‘doğru’ kabul edilmelidir. Bu, bir şeye imanın ya da inkârın, bir şeyi kabul ya da reddin ön

şartıdır. Kur'an inkâr edenlerden de 'bürhân' talep etmektedir. (Neml 27/64; Enfâl 8/32.)
O hâlde kanıt sadece ispatın değil nefy ve inkârın da temellendirilmesi için elzemdir:

“Yok olan da kanıtla dayanarak yok olsun, yaşayan da bir kanıtla dayanarak yaşasın.” (Enfâl 8/32)

Kader, Kelamın içine sinen bu hikmeti ve kanıtı farklı içeriklerle bize sunan kıymetli yazılarla yeniden karşınızda. Başta yazılarıyla düşünce ufukumuzu zenginleştiren yazarlarımız olmak üzere, yazıların kabulünden yayın aşamasına kadar yayın sürecini özveriyle idare eden *Kader* ekibine teşekkür ediyorum.

Yani sayımız hayırlı olsun, hayırlar getirsin...

Editörler a.

Prof. Dr. Şaban Ali DÜZGÜN